

4. Єршова Н.Ю., Терземан М.М. Щодо питання аналізу та оцінки фінансової діяльності підприємства в сучасних умовах. *Актуальні проблеми розвитку українського суспільства*. 2011. № 30. С. 153-161. <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/7e46d1d3-0c63-44fd-b187-7216933bd57c/content>.

5. Iershova N. Accounting and analytical support of budgeting with the purpose of achieving its flexibility and performing a control function in the process of financial forecasting. *Financial and Credit Systems: Prospects for Development*. 2024. 4(15). 43-52. DOI : <https://doi.org/10.26565/2786-4995-2024-4-04>.

Чистякова Д.Д.,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
обліково-фінансового факультету
Науковий керівник – **Мікуляк К.А.,**
асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У БАНКІВСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ: СУЧАСНІ ТРЕНДИ ТА РИЗИКИ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

У сучасному світі штучний інтелект (ШІ) все більше поширюється та залучається до різних сфер. Вперше поняття штучного інтелекту було офіційно запропоновано у 1956 році під час Дартмутської конференції під керівництвом Джона Маккарті. Сьогодні штучний інтелект є однією з ключових рушійних сил науково-технічного прогресу у ХХІ столітті. Згідно з Оксфордським словником англійської мови, ШІ можна визначити як галузь, пов'язану з проектуванням та розробкою комп'ютерних систем, здатних виконувати завдання, що зазвичай потребують людського інтелекту, такі як візуальне розпізнавання, обробка мовлення, прийняття рішень та переклад мови [1].

Технології штучного інтелекту представлені у різних формах – від простих цифрових інструментів до передових систем, здатних навчатися та приймати рішення. Це демонструє вирішальну роль, яку він відіграє в сучасній цифровій економіці та його важливість для глобальних інвестицій. Банківський та фінансовий сектор також активно інтегрує штучний інтелект для оцінки кредитоспроможності клієнтів, виявлення підозрілих або шахрайських транзакцій та адаптації послуг за допомогою чат-ботів й

алгоритмів рекомендацій [2, С. 185]. Завдяки використанню сучасних методів аналізу та підтримки рішень ШІ допомагає оптимізувати процеси, підвищувати безпеку та зменшувати ризики, що робить його надзвичайно важливим інструментом у фінансах. У сучасному економічному підході вплив ШІ на фінансовий сектор особливо очевидний, оскільки забезпечує широкомасштабну автоматизацію фінансових процесів [1]. За оцінками Business Insider, більшість банків – приблизно 80% – вже бачать великий потенціал штучного інтелекту у фінансовій сфері. Дослідження McKinsey показують, що використання генеративного ШІ може підвищити продуктивність банків приблизно на 5% і водночас допомогти зекономити сотні мільярдів доларів. Це свідчить про те, що фінансові установи активно впроваджують такі технології, щоб працювати ефективніше. Найчастіше ШІ використовують для боротьби з шахрайством і створення більш персоналізованих послуг. Наприклад, Bank of America запустив чат-бот Erica, який уже обробив мільярди запитів і допомагає клієнтам у будь-який час доби, спрощуючи фінансові операції та зменшуючи час очікування. Водночас британський банк Barclays застосовує ШІ для виявлення шахрайства. Завдяки ШІ опрацювання операцій проходить у реальному часі, що дозволяє швидко виявляти підозрілі операції та підвищує рівень безпеки та довіри клієнтів [3].

В Україні штучний інтелект у фінансовій сфері використовується досить широко – від чат-ботів і роботів-консультантів до систем оцінки клієнтів, мікрокредитних платформ і технологій виявлення шахрайства. Також його застосовують для перевірки клієнтів і дотримання вимог законодавства. Наприклад, Monobank використовує технології ШІ для покращення оцінки кредитних ризиків та надання персоналізованих фінансових пропозицій своїм користувачам. Банки та страховики, як основні гравці фінансового ринку, активно цікавляться впровадженням таких технологій. Особливо активно це роблять банки – вони швидше впроваджують ШІ, завдяки чому мають перевагу у спілкуванні з клієнтами та наданні послуг у порівнянні зі страховиками. У більш складних випадках використання, включаючи виявлення шахрайства або моніторинг використання кредитних лімітів, штучний інтелект може швидко обробляти величезні набори даних та генерувати точні висновки – завдання, які в іншому випадку вимагали б масштабного та трудомісткого аналізу. Як зазначає О.В. Фокін [4], інтеграція штучного інтелекту у взаємодію з клієнтами не лише підвищує ефективність та автоматизує рутинні операції, але й розширює можливості фінансових установ надавати персоналізовані високоякісні послуги, що відіграє вирішальну роль у підтримці конкурентоспроможності в сучасній економіці. ШІ сьогодні активно використовують для створення персоналізованих фінансових продуктів. Великою перевагою є здатність ШІ обробляти великі масиви

даних, тому система краще розуміє потреби та вподобання клієнтів. Крім того, завдяки технологіям обробки мови, чат-боти та віртуальні помічники можуть працювати цілодобово, швидко відповідати на запити й тим самим покращувати досвід клієнтів. Такі системи не лише оптимізують клієнтську підтримку та надання інформації про продукти та послуги, вони також здатні виконувати складні завдання, які раніше повністю залежали від фахівців. Наприклад, віртуальні помічники можуть керувати банківськими запитами, такими як переказ коштів, перевірка балансу рахунків або активація нових карток, часто забезпечуючи швидші відповіді та підтримуючи стабільну точність, що забезпечує високий рівень точності та оперативності.

В Україні ШІ активно трансформує банківську сферу. Завдяки чат-ботам і віртуальним асистентам клієнти отримують цілодобову підтримку: вони можуть отримати консультації, знайти потрібні банківські послуги або пройти процес оформлення кредиту чи відкриття рахунку, не навантажуючи при цьому співробітників банку, які можуть зосередитися на більш складних завданнях [3]. Крім того, ШІ дозволяє персоналізувати банківські послуги: система аналізує фінансові звички користувачів і пропонує відповідні продукти чи послуги – від підбору кредиту з оптимальними умовами або надіслання нагадування про оплату рахунків. Застосування ШІ підвищує безпеку фінансових операцій, допомагаючи своєчасно виявляти підозрілі транзакції та запобігати шахрайству. Багато банків використовують біометричні методи ідентифікації, такі як сканування обличчя або відбитків пальців, щоб захистити клієнтів від шахрайських дій. Крім цього, аналіз поведінки користувачів у мобільних та онлайн-додатках дозволяє виявляти нетипові дії, які можуть свідчити про несанкціонований доступ до акаунтів. Завдяки інтеграції ШІ банківські процеси стають швидшими та точнішими, покращується якість обслуговування клієнтів, підвищується безпека транзакцій, а також розвиваються персоналізовані фінансові продукти. Однак із поширенням ШІ, окрім переваг, виникають і нові ризики. Пузирьова П. та Ірнazarов Д. [3] узагальнили основні переваги та недоліки щодо використання ШІ у банківській діяльності (рис. 1).

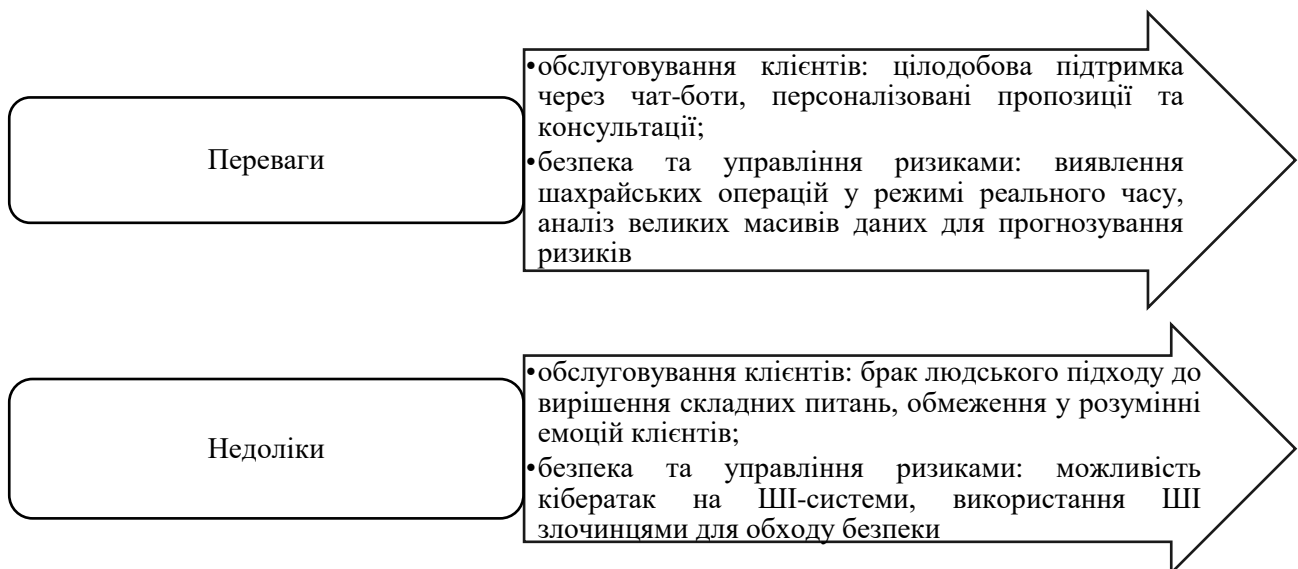

Рисунок 1 – Переваги та недоліки використання ШІ у банківській діяльності

Джерело: сформовано автором із застосуванням [3]

Отже, використання штучного інтелекту у банківській діяльності є важливим напрямом цифрової трансформації фінансового сектору. Впровадження ШІ сприяє підвищенню ефективності банківських операцій, персоналізації послуг, зміцненню фінансової безпеки та покращенню якості обслуговування клієнтів. Водночас поширення таких технологій потребує врахування потенційних ризиків і забезпечення належного рівня захисту даних.

Список використаних джерел

1. Oxford University Press. URL: <https://www.oed.com>.
2. Чумак Т.В. Управління даними та роль штучного інтелекту. Економічна кібернетика : управління даними, хмарні технології та інфокомунікації : збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської інтернет-конференції, м. Дніпро, 3-4 березня 2025 р. Дніпро : УДУНТ, 2025. С. 184–188.
3. Пузирьова П., Ірناзаров Д. Особливості інтеграції штучного інтелекту у банківську систему України. *Вчені записки Університету «КРОК»*, 2025. №1(77). С. 66–80.
4. Фокін О. В. Вплив використання штучного інтелекту на фінансовий сектор. *Академічні візії*, 2024. №34. DOI:<https://doi.org/10.5281/zenodo.13354429>.